

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кафедральний каталог
вибіркових навчальних дисциплін
ОПП «Українська мова і література»
спеціальності 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.01 Середня освіта
(Українська мова і література)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
на 2023/2024 навчальний рік

Ужгород 2023

Назва дисципліни	Літературознавство української діаспори ХХ ст.
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	2
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 2. Теорія літератури й основи естетики
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни, підручник, навчальні посібники, методичні посібники, презентації, інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<ul style="list-style-type: none"> • здатність осмислювати позаматериковий літературознавчий дискурс; • аналізувати теоретико-методологічні засади літературознавчих праць; • здійснювати порівняльний аналіз наукових концепцій відомих літературознавців зарубіжжя; • уводити надбання позаматерикової науки про літературу в загальноукраїнський літературознавчий контекст; • використовувати основні положення праць діаспорного літературознавства у процесі аналізу письменницьких постатей, літературних творів та явищ.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	<ul style="list-style-type: none"> • причини локалізації літературознавчих сил за межами України; • організації та групування літературних сил за кордоном; • літературно-наукові видання, ключові репрезентанти українського зарубіжного літературознавства; • життєві і творчі біографії літературознавців, їх основні наукові праці та концептуальні положення в них. <p>Тема 1. Літературознавство української еміграції</p> <p>Тема 2. Концепції історії української літератури М. Гнатишака та Д. Чижевського.</p> <p>Тема 3. Питання стану та розвитку української літератури в трактуванні літературознавства середини ХХ ст.</p> <p>Тема 4. Українське діаспорне літературознавство другої половини ХХ ст.</p> <p>Тема 5. Літературознавча спадщина Юрія Шереха.</p> <p>Тема 6. Володимир Державин як літературознавець.</p> <p>Тема 7. Літературно-критичний доробок Леоніда Рудницького.</p> <p>Тема 8. Внесок Юрія Лавріненка в українське літературознавство.</p> <p>Тема 9. Літературознавчі студії Василя Барки.</p> <p>Тема 10. Наукові здобутки Юрія Бойка-Блохина.</p>

	Тема 11. Літературознавча есеїстика Євгена Маланюка.
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	Українська поезія періоду повоєнної еміграції
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	2
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 2. Теорія літератури й основи естетики
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	робоча програма дисципліни, підручник, навчальні посібники, методичні посібники, презентації, інтернет-ресурси
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<i>знати:</i> особливості суспільно-політичних умов у середині та II пол. XX ст., їх вплив на культурні процеси в українському еміграційному середовищі, організацію письменницьких сил за океаном, творчість поетів «Нью-Йоркської групи»; <i>вміти:</i> аналізувати літературний процес у контексті доби, характеризувати художньо-естетичні пошуки членів «Нью-Йоркської групи», особливості індивідуального стилю митців.
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем)	Дисципліна дає знання про український літературний процес за межами України у середині та другій половині XX ст., особливості розвитку поезії, індивідуальної творчості українських митців повоєнного часу. Тема 1. Літературні організації українських митців-емігрантів 20-50-х рр. XX ст. Тема 2. Друга еміграція поетів-пражан. Тема 3. Поезія Т. Осьмачки періоду еміграції. Тема 4. Поезія В. Барки заокеанського періоду. Тема 5. Поезія «третьої хвилі» української еміграції. Тема 6. Українська поезія в Канаді. Тема 7. «Нью-Йоркська група» українських поетів. Тема 8. Богдан Бойчук – представник «Нью-Йоркської групи» поетів. Тема 9. Поетична творчість та літературно-критична діяльність Богдана Рубчака. Тема 10. Жіноча поезія «Нью-Йоркської групи»: творчість Емми Андіївської. Тема 11. Віра Вовк – українська поетка Бразилії. Творчість Віри Вовк.

Форма семестрового контролю	Залік
-----------------------------	-------

Назва дисципліни	Міфологічно-містичний код літератури
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	2
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	ОК 2 Теорія літератури й основи естетики
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	<p>1. Монографія: Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с.</p> <p>2. Методичний посібник: Навчально-методичний посібник «Міф і література» (матеріали лекцій). Ужгород: Рік-У, 2020. 50 с.</p> <p>Наукові статті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тиховська О. Міфологізм новел Федора Потушняка «Капелюх із зеленим пером», «Упир», «В мочарах». <i>Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Філологія.</i>, 2022. Вип. 1 (47). С. 107-113. 2. Тиховська О., Бура І. Мотив подорожі в часі в повісті Докії Гуменної «Небесний змій» та в новелі Михайла Трайсти «Людина з того світу». <i>Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.</i> Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип.53. Том II. С.209-217. 3. Тиховська О. Образи та мотиви повісті М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та оповідання М. Рошка «Кривавий місяць над Минчелом» у світлі європейської міфології. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації.</i> Київ, 2022, Спецвипуск. № 5. С. 138–147. 4. Тиховська О. Міфологічні образи та мотиви балади Петра Скунця «Трепета» та поеми Володимира Самійленка «Спритний ченчик». <i>Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Філологія</i>, 2022. Вип. 2 (48). С. 91-97. 5. Тиховська О. Образ мавки в українській міфології та повісті Докії Гуменної «Небесний змій». <i>Філологічний дискурс. Збірник наукових праць.</i> Хмельницький, 2019. №

	<p>9. С. 168–179.</p> <p>6. Тиховська О. Архетипна образність балад Тараса Шевченка. <i>Науковий вісник Ужгородського університету</i>. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Ужгород, 2014. Випуск 1 (31). С. 239-244.</p> <p>7. Тиховська О., Бура І. Міфологізм роману Доріс Лессінг «Ущелина». <i>Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства</i>. Ужгород, 2015. Вип. 20. С.136-140.</p> <p>8. Tykhovska O. Psychological Basis of the Image of a Dead Lover in Mythology of Transcarpatia and P. Kulish's Story «About, Why the Peshevtsov Pond Was Dried up in the Town of Voronezh». <i>Філологічні трактати</i>. Сумський державний університет, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна 2020. Том 12. №1. С. 117–125.</p> <p>9. Тиховська О. Художня інтерпретація біблійних мотивів у ліриці Дмитра Кременя. <i>Екзиль. Науково-мистецький часопис</i>. Ужгород: "Гражда", 2018. №9 (серпень). С.46-48.</p> <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • типи міфів та їх основні характеристики; • архетипічні та мандрівні сюжети міфів та їх проекцію в літературних творах; • категорії та зміст поняття «міфопоетика»; • семантику міфологічних та символічних образів у поетичних та прозових творах; • специфіку вияву ініціального міфу в літературних творах; • зв'язок жанру фантастики з космогонічними, антропогенічними та есхатологічними міфами; • вплив апокрифічних (старозавітних) міфів та легенд на художню літературу. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здійснювати міфопоетичний аналіз художнього твору, • розрізняти групи міфів за змістом, • виділяти архетипічні основи міфологічного світогляду в художніх творах, • виокремлювати міфологічне підґрунтя літературних творів, • окреслювати міфологічні мотиви літературних творів та їх художню інтерпретацію письменником, • аналізувати образи-символи, етноархетипи, вплетені в канву літературного твору.
Короткий зміст дисципліни	<p>Тема 1. Зв'язок міфу і літератури.</p> <p>Тема 2. Художнє переосмислення космогонічних міфів у</p>

(що буде вивчатися, перелік тем):	<p>романі Доріс Лессінг «Шикаста» та у повісті Олександра Дерманського «Царство Яблукарство».</p> <p>Тема 3. Художня інтерпретація антропогенічних та антропологічних міфів у романі Д. Лессінг «Ущелина» та в поезії Д. Креміня («Літанія до міфа. Сотворення Адама» та «Притча про гріхопадіння»).</p> <p>Тема 4. Художня інтерпретація демонологічних легенд про мертвого коханого та перелесника у творах П. Куліша (повість «Огнений змії», оповідання «О том, от чего в местечке Воронеже высох Пешевцов став»).</p> <p>Тема 5. Міфологічні образи та мотиви в повістях М. Трайсти «У ніч на святого Андрія» та «Незнайомка у фіалковій сукні». Специфіка образу вовкулаки. Міфологічне підґрунтя мотиву подорожі у часі в оповіданні М. Трайсти «Людина з того світу».</p> <p>Тема 6. Художня інтерпретація есхатологічних міфів та демонологічних легенд у романах Марини та Сергія Дяченків «Відьомська доба» та «Ритуал».</p> <p>Тема 7. Переосмислення міфологічних оповідей про самогубців та вовкулак у романі Михайла Рошка (роман «Ревнощі з того світу», оповідання «Кривавий місяць над Минчелом»).</p> <p>Тема 8. Міфологізм новел Федора Потушняка «Капелюх із зеленим пером», «Упир», «В мочарах».</p> <p>Тема 9. Міфологічні образи та мотиви балади Петра Скунця «Трепета» та поеми Володимира Самійленка «Спритний ченчик».</p> <p>Тема 10. Художня інтерпретація міфологічних образів у «Казці старого мельника» Сергія Ухачевського.</p> <p>Тема 11. Міфологізм роману Тараса Завітайла «Зброя вогню».</p>
Форма семестрового контролю	Залік

Назва дисципліни	Психоаналітичні засади фольклору
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Курс (рік) навчання	1
Семестр	2
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення Дисципліни	ОК 2 Теорія літератури й основи естетики
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	кафедра української літератури
Інформаційне забезпечення	Монографії:

	<p>Тиховська О. Українська народна чарівна казка: психоаналітичний аспект. Монографія. Видання друге, доповнене. Київ: Видавництво Ростислава Бурлаки, 2023. 416 с.</p> <p>Тиховська О. Магія та міфологія в українському фольклорі Закарпаття: етнопсихологічний аспект. Монографія. Ужгород: Рік-У, 2021. 512 с.</p> <p>Естес К.-П. Жінки, що біжать з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах; пер. з англійської Наталії Валевської. Київ. 2019. 464 с.</p> <p>Методичний посібник: Тиховська О. Методичний посібник з курсу «Психоаналітичні засади фольклору». Ужгород: Вид-во «ПП Данило С.І.», 2011. 35 с.</p> <p>Презентації, наукові публікації</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ основи психоаналітичного методу дослідження фольклорних творів; ✓ особливості об'єктивації архетипів Самості та Тіні в чарівних казках; ✓ психологічне підґрунтя мотиву складних випробувань у казках, його зв'язок з ритуалом ініціації; ✓ особливості жіночих ініціацій у міфах та казках; ✓ особливості об'єктивації архетипів Аніма/Анімус у замовляннях, обрядових піснях та казках; ✓ особливості об'єктивації архетипу матері (доленосний та демонічний аспекти) у фольклорних творах; <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ аналізувати чарівні казки та міфи з погляду психоаналізу; ✓ розпізнавати й розрізняти поняття архетип та архетипний образ у фольклорних творах; ✓ аналізувати етапи індивідуації (психологічної ініціації) чоловічих та жіночих персонажів у чарівних казках; ✓ інтерпретувати з погляду психоаналізу мотиви перетворення людей на тварин та предмети у чарівних казках; ✓ пов'язувати метафоричні сценарії вікових ініціацій, збережені у чарівних казках, з реальними життєвими історіями (що передбачає цикл тренінгів – роботу студентів з їх життєвими сценаріями).
Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):	<p>Тема 1. Теорії вчених-юнгіанців про зв'язок фольклорних творів з психоаналізом. Об'єктивація архетипів у чарівних казках та міфах.</p> <p>Тема 2. Метафоричне переосмислення інцесту в «жіночих» чарівних казках («Осляча шкіра», «Царівна-вошпливка», «Безручка»), теорія А. Дандеса.</p> <p>Тема 3. О. Ранк та Г. Закс про зв'язок міфів і казок зі сферою несвідомого. Психоаналітичне підґрунтя міфу про</p>

	<p>Едіпа (пр. "Психоаналітичне дослідження міфів і казок").</p> <p>Тема 4. Архетип Самості, його об'єктивація в чарівних казках («Дідо-всевідо», «Казка про вугляра», «Цар дикого лісу», «Молочливий колодязь»).</p> <p>Тема 5. Метафоричне відображення сценарію життя жінки, тема кохання в казках «Русалонька» та «Жінка-скелет».</p> <p>Тема 6. Психоаналітичне підґрунтя казки «Гидке каченя» (метафоричний сценарій подолання комплексу неповноцінності).</p> <p>Тема 7. Психоаналітична інтерпретація мотиву страждання, смерті, переродження в чарівних казках («Мандрівничок», «Прядки», «Красний Іванко і закляте місто»).</p> <p>Тема 8. Об'єктивація негативного Анімуса в образі чоловіка-тирана в «жіночих» чарівних казках («Синьобородий пан», «Були в чоловіка три доньки», «Мельникова дочка», «Птиця Фіца») та метафоричний сценарій його подолання героїнею. Тип амазонки. (психоаналітична інтерпретація казок за книгами К.-П. Естес «Жінки, що біжать з вовками» та Д. Калшеда «Внутрішній світ травми»).</p> <p>Тема 9. Психоаналітична інтерпретація казки «Попелюшка» та її варіантів (казки про пасербицю та мачуху-відьму). Дорослішання дівчини, психологічна ініціація, роль архетипу матері.</p> <p>Тема 10. Об'єктивація архетипу Аніма в чарівних казках, мотив здобування героєм нареченої («Цариця Загадкова», «Про Сейпентел Ілонку», «Наречена-русалка»).</p> <p>Тема 11. Трансформація зооморфного аспекту архетипів Аніма та Анімус у чарівних казках («Жених вуж і наречена жаба», «Дівчина-пташка», «Царівна-гадюка», «Казка про Герумію», «Царівна-гадюка», «Як дівоче кохання врятувало заклятого королевича Машкару»).</p>
Форма семестрового контролю	Залік